Regionförvaltningsverket

Riksomfattande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken

Regionförvaltningsverket i Södra Finland
Regionförvaltningsverket i Östra Finland
Regionförvaltningsverket i Lappland
Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland
Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
Regionförvaltningsverket i Norra Finland

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården

Undervisnings- och kulturväsendet

128/2021 Aluehallintovirastojen julkaisuja
Regionförvaltningsverkens publikationer

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland

Undervisnings- och kulturväsendet

Riksomfattande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken

30.11.2021

Tredje upplagan

Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Lappland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Regionförvaltningsverket i Norra Finland,
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Regionförvaltningsverkens publikationer 128/2021

ISSN 2343-3132

ISBN 978-952-5882-61-2

Åbo

2021

INFORMATIONSSIDA
Regionförvaltningsverkens publikationer 128/2021

<table>
<tr><td colspan="2">Sammanställd av
Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Lappland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Regionförvaltningsverket i Norra Finland, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården</td><td colspan="2">Utgivningsdatum
30.11.2021</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2"></td><td colspan="2">Uppdragsgivare
-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Datum för tillsättandet av organet
-</td></tr>
<tr><td colspan="4">Publikationens titel
Riksomfattande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken</td></tr>
<tr><td colspan="4">Referat

Detta tillsynsprogram beskriver de centrala principerna för tillsynen av småbarnspedagogiken och de normer och den praxis som styr tillsynen. Programmet har också slagit fast särskilda årliga fokusområden som den proaktiva styrningen och rådgivningen ska inriktas på. Särskilda fokusområden för tillsynen enligt tillsynsprogrammet är personaldimensioneringen, gruppstorlekarna och personalens behörighetskrav.

Tillsynen av dessa teman gäller särskilt småbarnspedagogik som kommunen anordnar. Tillsynen enligt tillsynsprogrammet kommer att börja tillämpas från och med den 1 januari 2020. Utfallet av programmet följs upp och utvärderas två gånger per år i en uppföljningsgrupp med representation från regionförvaltningsverket och Valvira. Det här är den uppdaterade versionen för år 2022.

Tredje upplagan</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ämnesord
-</td></tr>
<tr><td>ISSN (tryckt)
-</td><td>ISBN (tryckt)
-</td><td>ISSN (webbpublikation)
2343-3132</td><td>ISBN (webbpublikation)
978-952-5882-61-2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Sidantal
32</td><td>Språk
svenska</td><td>Pris
-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Utgivare
Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland</td><td colspan="2">Tryckeri
-</td></tr>
</table>

KUVAILULEHTI
Aluehallintovirastojen julkaisuja 128/2021

Tekijät	Julkaisuaika
Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Lapin aluehallintovirasto, Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	30.11.2021
	Toimeksiantajat(t) -
	Toimielimen asettamispäivä -

Julkaisunnimi
Riksomfattande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken

Tiivistelmä

Valvontaohjelmassa kuvataan varhaiskasvatuksen valvonnan keskeiset periaatteet, toimintaa ohjaavat normit ja toimintatavat sekä määritellään erityiset vuosittaiset painopistealueet, joihin erityisesti kohdistetaan ennakollista ohjausta ja neuvontaa. Valvontaohjelmassa on päädytty tarkastelemaan henkilöstömitoitusta, ryhmäkokoa ja henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksia erityisinä valvonnan painopistealueina.

Valvonta kohdistuu näiden teemojen osalta erityisesti kuntien järjestämään varhaiskasvatukseen. Valvontaohjelman mukaista valvontaa aloitettiin toteuttamaan 1.1.2020 alkaen. Ohjelman toteutumista seurataan ja arvioidaan kaksi kertaa vuodessa seurantaryhmässä, jossa on edustus aluehallintovirastosta ja Valvirasta. Tämä on päivitetty versio vuodelle 2021.

2. painos

Asiasanat
-

ISSN (painettu)	ISBN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu)	ISBN (verkkojulkaisu)
-	-	2343-3132	978-952-5882-61-2

Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta
32	ruotsi	-

Julkaisija	Paino
Lounais-Suomen aluehallintovirasto	-

Innehåll

1 Förord 6

2 Tillsyn över småbarnspedagogik 7

2.1 Styrningssystemet och tillsynsmyndigheterna 7

2.2 I första hand handledning och rådgivning 9

2.3 Tillsynssamarbete 10

2.3.1 Samarbete mellan tillsynsmyndigheterna 10

2.3.2 Gemensamma tillsynsprocesser 11

3 Förfaranden för proaktiv styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken 12

3.1 Handledning och rådgivning 12

3.2 Informationsstyrning och olika typer av evenemang 12

3.3 Handledningsbesök 13

3.4 Privata serviceproducenters anmälningsförfarande 13

4 Tillsynsmyndighetens tillsynsåtgärder 14

4.1 Tillsyn som tillsynsmyndigheten inleder och anmälan om missförhållanden 14

4.2 Anmärkning och klagomål 14

4.3 Genomförande av inspektioner 15

4.4 Administrativ styrning 17

4.5 Meddelande av ett föreläggande 18

5 Utgångspunkter för tillsynsprogrammet för småbarnspedagogik 18

5.1 Personaldimensionering 19

5.2 Maximal gruppstorlek 19

5.3 Behörighetskrav 20

6 Genomförande och uppföljning av tillsynsprogrammet 21

6.1 Tvåspråkiga kommuner 21

6.2 Prioriterade tillsynsområden under respektive år 21

6.2.1 År 2020 21

6.2.2 År 2021 21

6.2.3 År 2022 22

6.3 Uppdatering och uppföljning av tillsynsprogrammet 22

7 Riktlinjer för tillsynen åren 2023–2025 25

8 Bilaga: Personaldimensionering och maximalt antal barn i en grupp 26

1 Förord

I lagen om småbarnspedagogik (540/2018) föreskrivs det om barns rätt till småbarnspedagogik, anordnande och tillhandahållande av småbarnspedagogik och om informationsresursen inom småbarnspedagogiken. Lagen tillämpas på daghemsverksamhet och familjedagvård som ordnas eller tillhandahålls av en kommun, samkommun eller privat serviceproducent. Daghemsverksamhet och familjedagvård som avses i lagen om småbarnspedagogik får ordnas eller tillhandahållas för anordnaren av en kommun, samkommun eller en privat serviceproducent.

Småbarnspedagogiken regleras förutom av lagen om småbarnspedagogik också av statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018). Privata producenter av småbarnspedagogik styrs dessutom av undervisnings- och kulturministeriets förordning om anmälningsförfarandet för privata serviceproducenter (772/2018). När småbarnspedagogik planeras, anordnas och tillhandahålls samt när beslut om småbarnspedagogik fattas ska man i första hand se till barnets bästa.

Regionförvaltningsverken ansvarar för planering, styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken i sina respektive regioner. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) styr och övervakar småbarnspedagogiken särskilt när det gäller principiellt viktiga eller vittomfattande ärenden, ärenden som rör flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet eller ärenden som regionförvaltningsverket är jävigt att behandla. Valvira styr även regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att harmonisera verksamhetsprinciper, förfaranden och beslutspraxis vid styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken.

Enligt lagen om småbarnspedagogik är även kommunen tillsynsmyndighet i fråga om småbarnspedagogik som en privat serviceproducent anordnar eller tillhandahåller. Den privata småbarnspedagogiken övervakas alltså av regionförvaltningsverket, Valvira och kommunen. Lagen om småbarnspedagogik förutsätter att de olika tillsynsmyndigheterna samarbetar.

Syftet med detta riksomfattande tillsynsprogram är att ge modeller för en enhetlig styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken. Tillsynsprogrammet gäller i huvudsak regionförvaltningsverkens och Valviras styrning och tillsyn. Kommunens tillsynsskyldighet och uppgifter i samband med privata serviceproducenters anmälningsförfarande beskrivs i anvisningen ”Registrering av privat småbarnspedagogik - anvisning för serviceproducenter”. Syftet är att varje kommun med privat serviceproduktion fullgör sin egen tillsynsskyldighet.

Tillsynsprogrammet utgår ifrån att tillsynen i allt större utsträckning bygger på proaktiva metoder och att tillsynen har ett starkare kundfokus. Tillsynsmyndigheternas tillsyn ska **primärt** alltså vara att på ett mångsidigt sätt ge dem som tillhandahåller småbarnspedagogik nödvändig handledning och rådgivning. Målet med den mångsidiga handledningen och rådgivningen är att småbarnspedagogiken ska hålla hög kvalitet och följa bestämmelserna samt att minska antalet anmärkningar och klagomål på småbarnspedagogiken.

Detta tillsynsprogram beskriver de centrala principerna för tillsynen av småbarnspedagogiken och de normer och den praxis som styr tillsynen. Programmet har också för respektive år slagit fast teman som särskilt ska prioriteras i den proaktiva styrningen och rådgivningen. Tillsynen enligt tillsynsprogrammet inleddes 1.1.2020. Utfallet av programmet följs upp och utvärderas två gånger per år i en uppföljningsgrupp med representation från regionförvaltningsverket, Valvira och undervisnings- och kulturministeriet.

Tillsynsprogrammets centrala principer

- lagen om småbarnspedagogik (540/2018)
- barnets bästa i första rummet
- en nationellt enhetlig tillsyn
- i första hand handledning och rådgivning
- klargörande av tillsynsmyndigheternas ansvar och uppgifter
- årliga prioriterade tillsynsområden och riskbaserad bedömning
- systematisk uppföljning av utfallet av tillsynsprogrammet

2 Tillsyn över småbarnspedagogik

2.1 Styrningssystemet och tillsynsmyndigheterna

Regionförvaltningsverket och Valvira är tillsynsmyndigheter när det gäller småbarnspedagogik som en kommun eller samkommun anordnar eller tillhandahåller. När det gäller småbarnspedagogik som en privat serviceproducent anordnar eller tillhandahåller utövas tillsynen av kommunen eller samkommunen samt av regionförvaltningsverket och Valvira.

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för den allmänna planeringen, styrningen och uppföljningen av småbarnspedagogik, medan regionförvaltningsverken ansvarar för dessa uppgifter i sina respektive regioner. Utbildningsstyrelsen i sin tur har hand om de uppgifter som hör till dess roll som sakkunnigmyndighet. Kvalitetsbedömningen av småbarnspedagogiken ingår i kommunernas självutvärdering och i Nationella centret för utbildningsutvärderings uppgifter.

Valvira styr regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att harmonisera verksamhetsprinciper, förfaranden och beslutspraxis vid styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken. Valvira styr och övervakar dessutom småbarnspedagogiken särskilt när det är fråga om:

1. principiellt viktiga eller vittomfattande ärenden
   Sådana ärenden behandlas från fall till fall och i samarbete tillsynsmyndigheterna emellan.
2. ärenden som berör flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet och
3. ärenden som regionförvaltningsverket är jävigt att behandla.

Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar efter förhandling med social- och hälsovårdsministeriet tillsammans med Valvira ett resultatdokument om hur målen för småbarnspedagogiken ska uppnås.

Figur 1. Statens styrsystem

För de uppgifter som anges i lagen om småbarnspedagogik ansvarar i kommunen ett eller flera sådana av kommunen utsedda organ som består av flera medlemmar. Till organets uppgifter hör även att företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som angår individuell verkställighet av småbarnspedagogisk verksamhet samt att i dessa ärenden ingå avtal och andra rättshandlingar på kommunens vägnar. Organets lagstadgade beslutanderätt och rätt att föra talan får genom en sådan förvaltningsstadga som avses i kommunallagen delegeras till tjänsteinnehavare som är underställda detta organ. En samkommun ska tillsätta ett eller flera organ som är gemensamt för medlemskommunerna.

Figur 2. Tillsynen av småbarnspedagogik på regional nivå

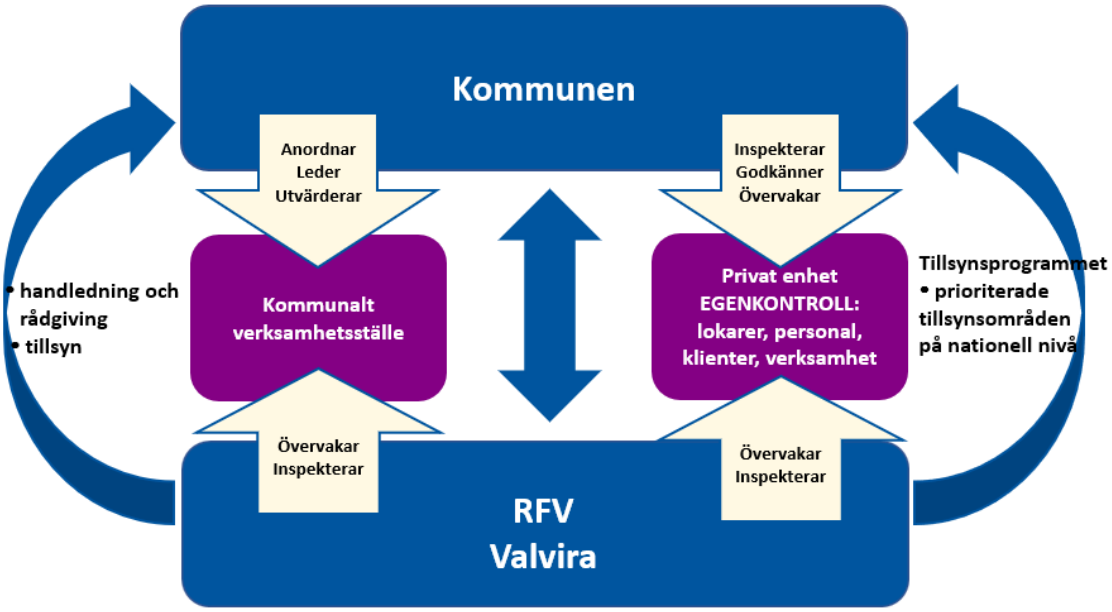

2.2 I första hand handledning och rådgivning

Tillsynsmyndigheterna ska utöva tillsyn i första hand genom att tillhandahålla anordnaren av småbarnspedagogik den handledning och rådgivning som behövs och genom att i samråd med anordnaren följa med hur verksamheten utvecklas. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta när de fullgör de uppgifter som anges i lagen om småbarnspedagogik.

Figur 3. Proaktiv styrning

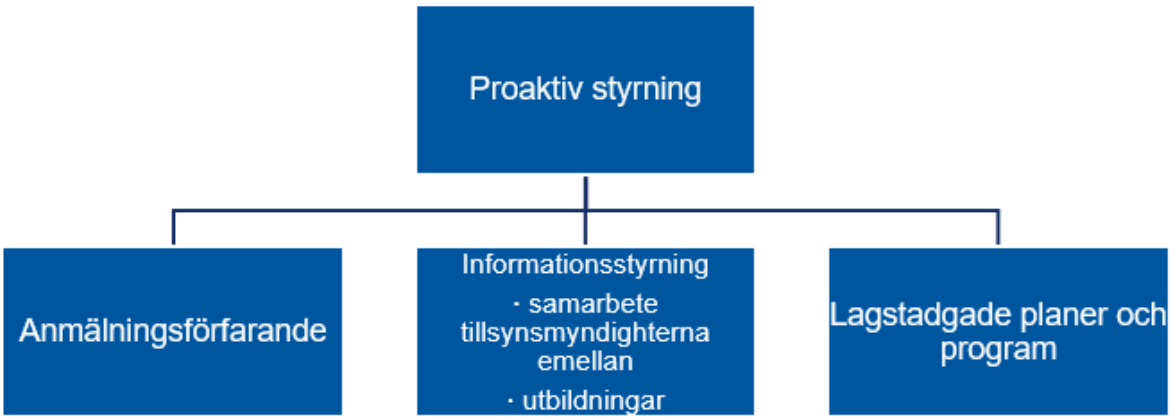

Den proaktiva styrningen utgörs av de delområden som presenteras i figuren. Anmälningsförfarandet gäller privat småbarnspedagogik och behandlas inte i detta program. Styrnings- och tillsynsprocessen presenteras i figuren nedan

Figur 4. Hela styrnings- och tillsynsprocessen

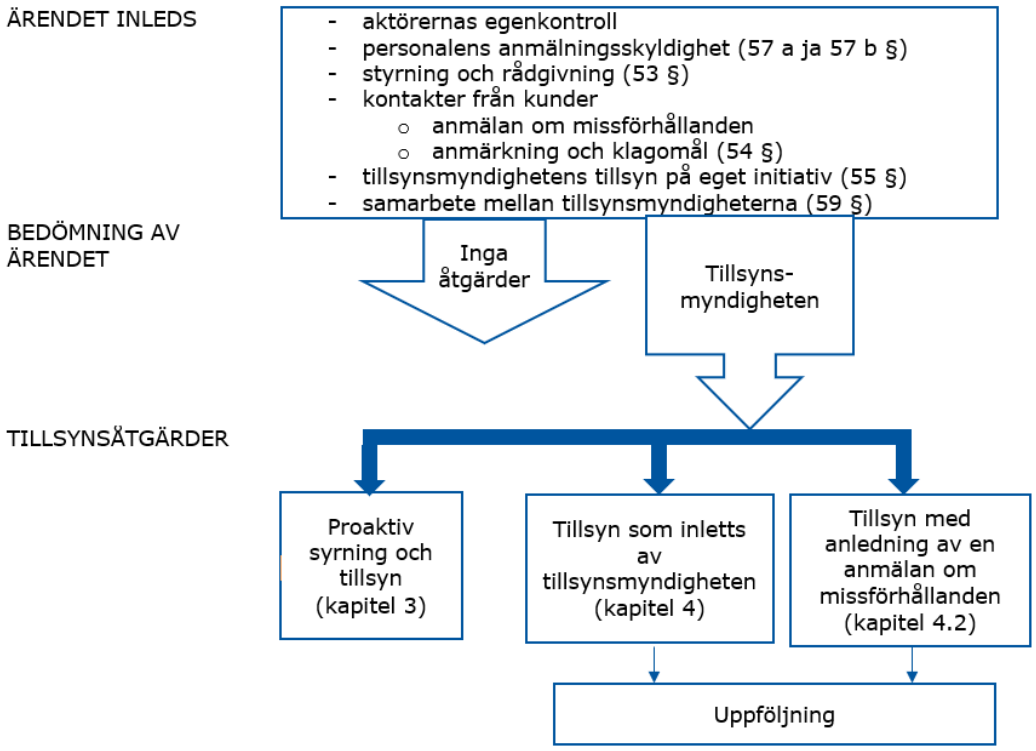

Genom proaktiva och planmässiga handledningsbesök kan tillsynsmyndigheterna påverka verksamheten och efterlevnaden av bestämmelserna positivt. Om problem eller missförhållanden upptäcks, begär tillsynsmyndigheterna utredningar eller inspekterar det anmälda verksamhetsstället.

2.3 Tillsynssamarbete

2.3.1 Samarbete mellan tillsynsmyndigheterna

Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta när de fullgör de uppgifter som anges i lagen om småbarnspedagogik. Det kommunala organet ska omedelbart underrätta Valvira eller regionförvaltningsverket om bristfälligheter eller missförhållanden som kommit till dess kännedom i samband med tillsynen samt om de åtgärder som organet vidtagit med stöd av 55–58 § i lagen om småbarnspedagogik. Valvira eller regionförvaltningsverket ska underrätta det kommunala organet i de kommuner där tjänsterna produceras om sina åtgärder med stöd av 55–58 § i fråga om privata serviceproducenter.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få handräckning av polisen för genomförandet av inspektion enligt 56 § och avbrytande och förbud mot användning enligt 58 §.

2.3.2 Gemensamma tillsynsprocesser

Regionförvaltningsverket och Valvira har även gemensamma tillsynsprocesser med olika samarbetsparter. Före ett gemensamt inspektionsbesök kommer man överens om tillvägagångssättet och hur eventuell uppföljning ska göras efter inspektionen.

Tvåspråkig tillsynsprocess

Om kommunen eller daghemmet är tvåspråkigt samarbetar regionförvaltningsverkens svenska enhet för bildningsväsendet vid behov med regionförvaltningsverkets finskspråkiga ansvarsområde för undervisnings- och kulturväsendet i den aktuella regionen. Om anmälan om missförhållanden kräver en inspektion är det ändamålsenligt att utföra inspektionen tillsammans. Samiska tillsynsärenden behandlas tillsammans med Regionförvaltningsverket i Lappland.

Samarbete med ansvarsområdet för arbetarskyddet

Om ett ärende som rör småbarnspedagogik kräver inspektion av både småbarnspedagogiken och arbetarskyddet är det ändamålsenligt att försöka utföra en gemensam inspektion.

Andra samarbetsparter

Tillsynen kan även involvera andra samarbetsparter, såsom hälsoskyddet. Tillsynen över privat småbarnspedagogik genomförs tillsammans med kommunerna.

Figur 5. Sammanfattning av olika instansers tillsynsansvar

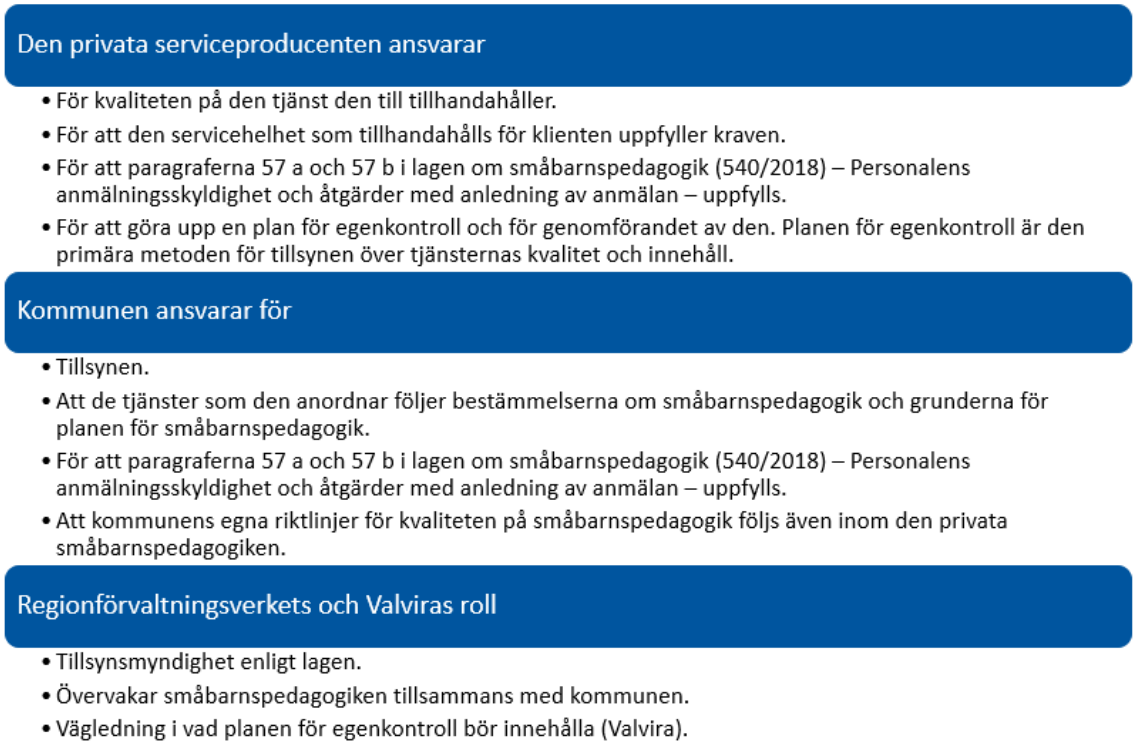

3 Förfaranden för proaktiv styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken

Proaktiv tillsyn är bl.a. styrning och rådgivning, utbildning, information, handledningsbesök, anmälningsförfarandet, utvecklande av egenkontrollen och det riksomfattande tillsynsprogrammet och genomförandet av det (planmässig tillsyn).

3.1 Handledning och rådgivning

Kommunen ska ordna rådgivning och handledning för föräldrarna eller andra vårdnadshavare till barn som har rätt till småbarnspedagogik i fråga om de tjänster inom småbarnspedagogiken som står till buds för dem. I handledningen ska man redogöra för de olika formerna av småbarnspedagogisk verksamhet och de alternativ som erbjuds samt för övriga omständigheter som påverkar anordnandet av småbarnspedagogik för barnet. Även kommunens socialombudsman ger handledning och rådgivning i frågor om småbarnspedagogik.

Socialombudsmannen har även till uppgift att ge klienterna råd i frågor som gäller tillämpningen av lagen om småbarnspedagogik, bistå klienten i framställandet av en anmärkning, informera om klientens rättigheter och också i övrigt arbeta för att främja klientens rättigheter och för att de ska bli tillgodosedda. Utöver detta ska socialombudsmannen följa hur klienternas rättigheter och ställning utvecklas i kommunen och årligen avge en redogörelse för detta till kommunstyrelsen.

Regionförvaltningsverken bör ge dem som anordnar småbarnspedagogik handledning i hur anmärkningar görs. Ett barns förälder eller annan vårdnadshavare som är missnöjd med kvaliteten på småbarnspedagogiken eller med bemötandet i samband med den har rätt att framställa en anmärkning till den för verksamheten ansvariga daghemsföreståndaren, den ansvariga personen vid verksamhetsstället eller en ledande tjänsteinnehavare inom småbarnspedagogiken. Verksamhetsstället ska ge sina klienter tillräcklig information om deras rätt att framställa anmärkning och göra det så enkelt som möjligt för dem att framställa en anmärkning. Utfallet av detta följs upp.

Förutom kommunens handledning ska regionförvaltningsverket och Valvira utöva tillsyn i första hand genom att tillhandahålla anordnaren av småbarnspedagogik den handledning och rådgivning som behövs och genom att i samråd med anordnaren följa hur verksamheten utvecklas.

3.2 Informationsstyrning och olika typer av evenemang

Tillsynsmyndigheterna genomför proaktiv tillsyn med tyngdpunkt på handledning och dialog genom att ordna regionala evenemang, såsom workshoppar, arbetsmöten och handledningsbesök. De regionala evenemangen kan behandla antingen större helheter som klientsäkerhet och grundläggande rättigheter eller fokusera på ett visst ämne. Inbjudna kan vara bland annat de som anordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik, klienterna eller de instanser som

representerar dem. Att olika instanser deltar bidrar också till informationsutbyte och samarbete mellan dem som ansvarar för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik. I samband med de teman som lyfts fram är det möjligt att också beakta regionala specialfrågor.

3.3 Handledningsbesök

Tillsynsmyndigheterna utövar även styrning genom besök på verksamhetsstället. Syftet med besöken är bland annat att informera småbarnspedagogikens ledning och personal om lagstiftningen och tillämpningen av den, egenkontrollen och andra aktuella frågor som rör klientsäkerheten. Man kommer alltid överens i förväg om tidpunkten och programmet för besöket.

3.4 Privata serviceproducenters anmälningsförfarande

Bestämmelser om småbarnspedagogik som tillhandahålls av privata serviceproducenter finns i kapitel nio i lagen om småbarnspedagogik. Anmälningsprocessen och egenkontrollplanerna för privat småbarnspedagogik är en del av den proaktiva tillsynen. Regionförvaltningsverket har utarbetat anvisningen ”Registrering av privat småbarnspedagogik” för privata serviceproducenters anmälningsprocess. Den beskriver detaljerat de olika faserna av anmälningsprocessen, vilka handlingar som ska bifogas anmälan och kommunens del i processen.

I och med den nya lagen om småbarnspedagogik är det i första hand kommunen själv som övervakar den privata småbarnspedagogiken. Om kommunen lägger märke till problem inom den privata serviceproduktionen i sitt område ska den omedelbart inleda styrning och tillsyn.

Figur 6. Den privata serviceproducentens, kommunens och regionförvaltningsverkets uppgifter i anmälningsprocessen

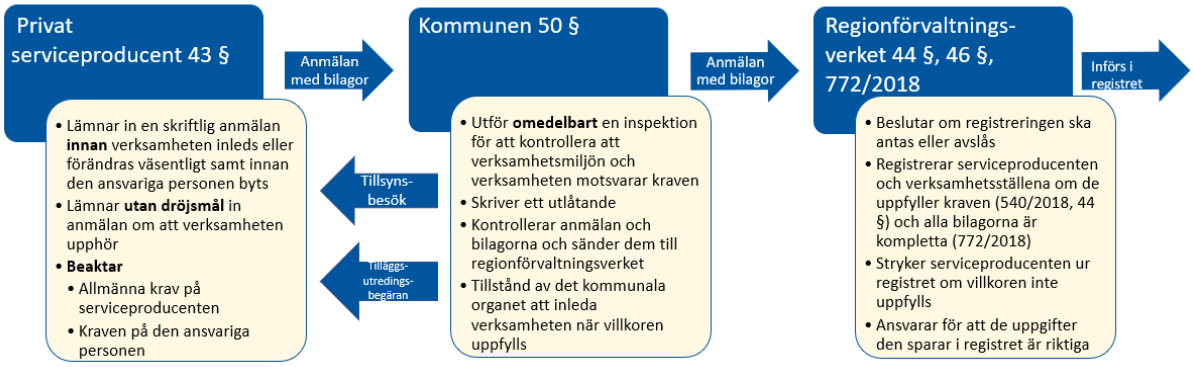

För att göra registrerings- och anmälningsprocessen effektivare får de kommunala tillsynsmyndigheterna systematiskt handledning och fortbildning.

Plan för egenkontroll

Varje privat serviceproducent ska utarbeta en plan för egenkontroll för att säkerställa att den småbarnspedagogiska verksamheten uppfyller kraven. Serviceproducenten ska hålla planen för egenkontroll offentligt framlagd och följa upp hur den förverkligas. Valvira har utfärdat en föreskrift om planens innehåll samt hur den ska uppgöras och uppföljas (Valvira dnr V/10995/2020). Planen för egenkontroll är offentlig och man måste följa upp hur den utfaller.

4 Tillsynsmyndighetens tillsynsåtgärder

4.1 Tillsyn som tillsynsmyndigheten inleder och anmälan om missförhållanden

Tillsyn på tillsynsmyndighetens initiativ kan inledas via olika kanaler. Exempelvis kan kommunerna vid sina regelbundna och planmässiga besök på verksamhetsställena upptäcka brister som leder till tillsyn. Tillsyn på grund av missförhållanden kan inledas t.ex. om en tidningsartikel ger anledning att misstänka brister i klientsäkerheten, att en klient behandlas illa eller omständigheter i verksamhetskulturen som är skadliga för klienten. Vem som helst kan anmäla missförhållanden och anmälan behandlas enligt den bestämda tillsynsprocessen.

Tillsynsmyndigheten kan granska verksamheten hos den som anordnar småbarnspedagogik och serviceproducentens verksamhet samt de verksamhetsställen och lokaler som används för verksamheten. Valvira eller regionförvaltningsverket kan av grundad anledning ålägga kommunen att förrätta inspektion av en privat serviceproducents verksamhetsställe. Inspektionen kan även förrättas på basis av olika dokument.

4.2 Anmärkning och klagomål

Ett barns förälder eller annan vårdnadshavare som är missnöjd med kvaliteten på småbarnspedagogiken eller med bemötandet i samband med den har rätt att framställa en anmärkning till den för verksamheten ansvariga daghemsföreståndaren, den ansvariga personen vid verksamhetsstället eller en ledande tjänsteinnehavare inom småbarnspedagogiken. Verksamhetsstället ska lämna sina klienter tillräcklig information om deras rätt att framställa anmärkning och göra det så enkelt för dem som möjligt att framställa en anmärkning. En anmärkning ska i regel framställas skriftligen. Av särskilda skäl kan den också göras muntligen.

Anmärkningen ska diarieföras och behandlas på behörigt sätt samt besvaras skriftligen inom skälig tid från det att den framställdes. I ett svar på en anmärkning får ändring inte sökas genom besvär. Framställandet av anmärkning inskränker inte klientens rätt att söka ändring på det sätt som särskilt föreskrivs. Framställandet av anmärkning inverkar inte heller på klientens rätt att anföra klagomål i sin sak hos tillsynsmyndigheterna. Om det inte har framställts någon anmärkning i ärendet och tillsynsmyndigheten bedömer att det är lämpligast att behandla ett klagomål som en anmärkning, får myndigheten överföra ärendet till

det verksamhetsställe som klagomålet gäller eller till en ledande tjänsteinnehavare inom småbarnspedagogiken. Överföringen ska göras omedelbart efter bedömningen. Den som anfört klagomålet ska underrättas om överföringen. Verksamhetsstället ska underrätta den överförande tillsynsmyndigheten om svaret som ges på det överförda ärendet. Om ärendet överförts för att behandlas som en anmärkning meddelas inte beslut om att klagomålet lämnas utan prövning.

I fråga om klagomål tillämpas vad som i 8 a kap. i förvaltningslagen föreskrivs om förvaltningsklagan. Som klagomål behandlas ärenden som gäller de rättigheter som ett barn i småbarnspedagogiken har vid anordnandet av småbarnspedagogik. Detsamma gäller för ärenden som rör hur lagen om småbarnspedagogik, lägre författningar eller föreskrifter har iakttagits. Om ett klagomål gäller annan verksamhet hos anordnare av småbarnspedagogik överförs klagomålet inom ämbetsverket för att behandlas antingen som ett kommunklagomål eller arbetarskyddsärende.

Vid klagomål över småbarnspedagogiken bedömer regionförvaltningsverket om klagomålet gäller en enskild persons ärende eller hela organisationen. I det senare fallet tar regionförvaltningsverket i regel upp ärendet till behandling som ett tillsynsärende. Regionförvaltningsverket bedömer vidare om det är ändamålsenligt att regionförvaltningsverket behandlar klagomålet eller om det ska överföras till det verksamhetsställe som klagomålet gäller där den ansvariga personen eller ledande tjänsteinnehavaren behandlar ärendet som en anmärkning. Vad som är mest ändamålsenligt beror på om klagomålet främst gäller bemötandet av klienten och om det är en situation där ord står mot ord. I sådana fall kan regionförvaltningsverket ändå inte i klagomålsbeslutet ta ställning till hur verksamhetsstället borde ha agerat i ärendet. Om det med tanke på klientens rättsskydd och klientsäkerheten är motiverat att överföra ärendet till verksamhetsstället kontrollerar regionförvaltningsverket ännu vid behov om ärendet eventuellt redan tidigare har behandlats som en anmärkning. I sådana fall är en överföring inte längre möjligt. Klagomålet kan även fortsätta som ett tillsynsärende.[1]

4.3 Genomförande av inspektioner

Tillsynsmyndigheten kan granska anordnarens och serviceproducentens småbarnspedagogiska verksamhet samt de verksamhetsställen och lokaler som används för verksamheten. Valvira eller regionförvaltningsverket kan av grundad anledning ålägga kommunen att förrätta inspektion av en privat serviceproducents verksamhetsställe.

Inspektören ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Utrymmen som används för boende av permanent natur får dock bara inspekteras om det är nödvändigt för att trygga klientens ställning och garantera behörig service.

Myndigheten måste underrätta parten om när en inspektion som hör till myndighetens behörighet kommer att inledas, förutsatt att detta inte äventyrar syftet med inspektionen. Parten har även rätt att närvara vid inspektionen samt

[1] Källa: beskrivning av regionförvaltningsverkets klagomålsprocess 2019

framföra åsikter och ställa frågor om inspektionen. Under inspektionens gång ska parten om möjligt underrättas om inspektionens ändamål, hur den genomförs samt om fortsatta åtgärder. Inspektionen ska förrättas utan att inspektionsobjektet eller dess innehavare orsakas oskälig olägenhet. Den som förrättar inspektionen ska utan dröjsmål avfatta en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Av berättelsen ska inspektionens förlopp och inspektionsförrättarens viktigaste iakttagelser framgå. Inspektionsberättelsen ska delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen.

Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram för honom eller henne. Dessutom ska inspektören utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträdas av sådana utomstående experter som behövs för inspektionen. Närmare bestämmelser om dessa experter finns i 56 § i lagen om småbarnspedagogik.

Vid inspektionen fäster man vikt vid omständigheter som är väsentliga för att syftet med lagen om småbarnspedagogik ska uppnås. Dessa är **personalen** (antal och behörighetskrav), **klienter** (gruppstorlek, relationstalet mellan barn och personal), **lokalerna** (10 §) och **verksamheten** (bl.a. uppnår verksamheten målen i 3 §, frågor som rör kost och måltider (11 §). Inspektionen kan vid behov även ta upp om en lokal plan för småbarnspedagogik, barnens planer för småbarnspedagogik och utvärderingen av småbarnspedagogiken har gjorts.

Tillsyn baserad på en anmälan om missförhållanden beskrivs i figur 7. Där beskrivs med exempel hur förelägganden förenas med vite.

Figur 7. Tillsyn baserad på en anmälan om missförhållanden

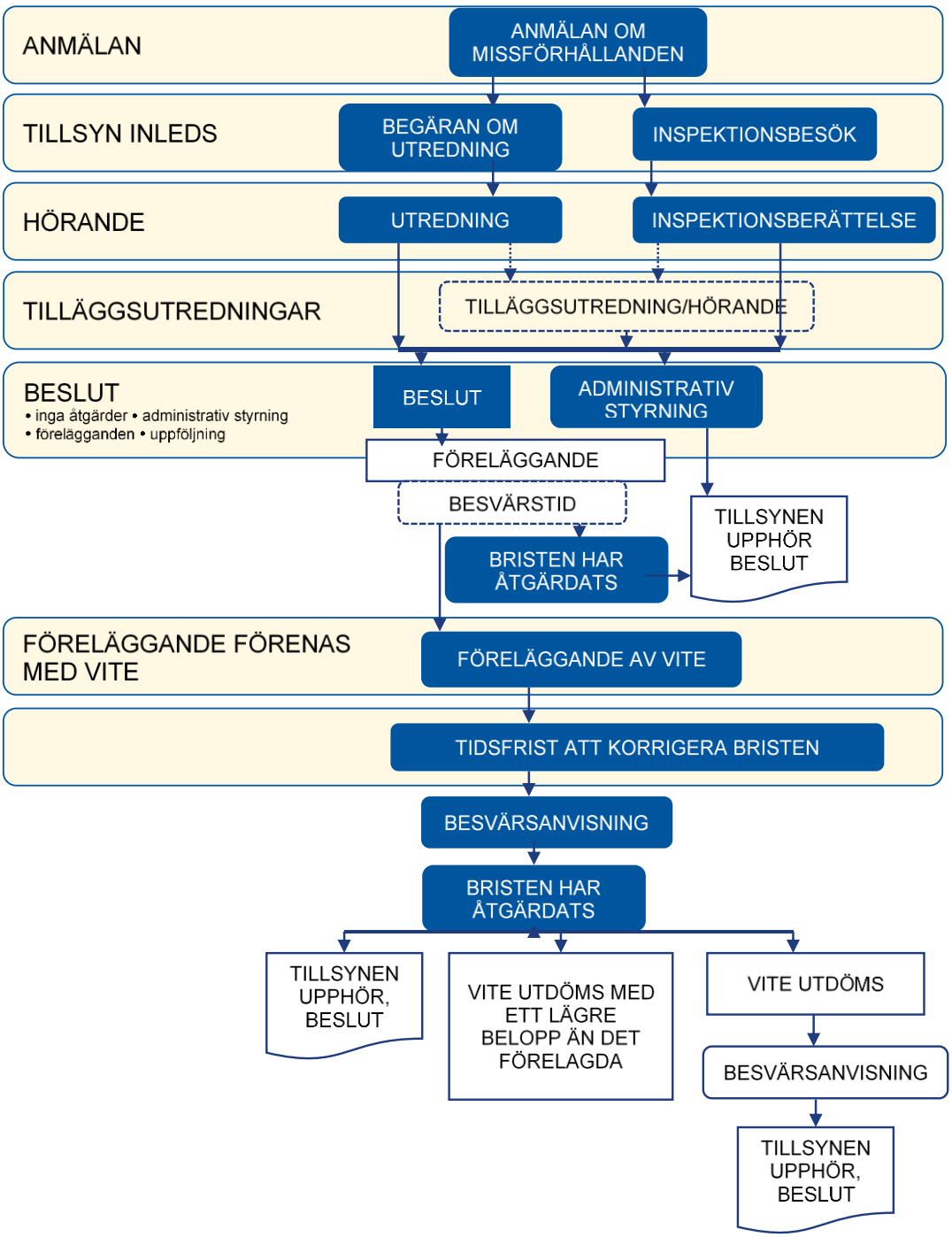

4.4 Administrativ styrning

Om tillsynsmyndigheten vid styrningen och övervakningen av småbarnspedagogiken konstaterar att anordnaren av verksamheten vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt lagen om småbarnspedagogik har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sina skyldigheter, och ärendet inte föranleder andra åtgärder, får tillsynsmyndigheten ge anordnaren av småbarnspedagogiken, den som är ansvarig för kommunens

eller samkommunens felaktiga förfarande eller den ansvariga personen hos en privat serviceproducent en anmärkning för framtiden.

Tillsynsmyndigheterna kan, om ärendet inte föranleder någon anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamgöra aktörerna på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

4.5 Meddelande av ett föreläggande

Om tillsynsmyndigheten upptäcker brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten när småbarnspedagogik ordnas eller tillhandahålls eller om verksamheten i övrigt strider mot lagen om småbarnspedagogik eller om en privat serviceproducent inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet, får tillsynsmyndigheten meddela ett föreläggande om att bristerna eller missförhållandena ska avhjälpas. När föreläggandet meddelas ska det utsättas en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas. Tillsynsärendet är anhängigt tills bristerna eller missförhållandena har avhjälpts. Om klientsäkerheten så kräver, får det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av ett verksamhetsställe eller en del av det eller av en anordning omedelbart förbjudas.

Tillsynsmyndigheten kan vid vite eller vid äventyr om att verksamheten avbryts eller att användningen av ett verksamhetsställe eller en del av det eller av en anordning förbjuds, förplikta anordnaren av verksamheten att iaktta sådant föreläggande som avses i föregående stycke.

5 Utgångspunkter för tillsynsprogrammet för småbarnspedagogik

Regionförvaltningsverken följer med problem inom småbarnspedagogiken utifrån klagomål, anhängiggjorda tillsynsärenden och frågor som lyfts fram vid vägledningen av aktörerna inom småbarnspedagogik. Under 2017–2018 meddelade regionförvaltningsverken sammanlagt 180 tillsynsbeslut 2. Dessutom utövade regionförvaltningsverken styrning genom besök och evenemang och gav vägledning per telefon och e-post. Tillsynen eller styrningen gällde särskilt följande teman: **antalet anställda i förhållande till antalet barn, gruppstorlekar och hur behörighetskraven för personalen uppfylls.**

Förutom personaldimensionering, gruppstorlek och personalens behörighet har tillsynsärendena bl.a. gällt verksamhetsställenas säkerhet, lokalerna och förhållandena samt hur småbarnspedagogiken allmänt har anordnats, missnöje med det bemötande barnet och familjen har fått, osakligt beteende av personalen, måltider, åskådningsfostran och dithörande arrangemang samt bristande informationsgång mellan familjen och serviceanordnaren eller verksamhetsenheten.

[2] Källa: uppgifter insamlade av regionförvaltningsverkets enhet för allmän förvaltning

Tillsynsprogrammet skulle förutom de omständigheter som framkommit vid tillsynen även beakta riksdagens uttalanden gällande småbarnspedagogik3. Riksdagen förutsatte även att man i fortsättningen bevakar och bedömer hur bestämmelsen om avvikelser från dimensioneringen av personal vid daghemmet fungerar och får genomslag och vid behov skyndsamt gör de lagstiftningsändringar som behövs för att garantera barnets bästa.

Riksdagen förutsatte att statsrådet bevakar och bedömer vilka konsekvenser den nya lagen om småbarnspedagogik har för säkerställandet av tillräcklig och jämlik småbarnspedagogisk service och för beaktandet av barnets bästa överallt i landet och i alla befolkningsgrupper och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen för lagen om småbarnspedagogik (t.ex. förverkligas tillgängligheten till småbarnspedagogik, samt samisk-, svensk- och teckenspråkiga barns rätt till småbarnspedagogik). Vidare förutsätter riksdagen att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk. Tillgänglighetsfrågorna behandlades separat i samband med regionförvaltningsverkens utvärdering av basservicen (https://www.patio.fi/).

Till tillsynsmyndigheternas huvudsakliga uppgifter inom småbarnspedagogiken hör handledning och rådgivning samt att vidta tillsynsåtgärder om de får kännedom om sådant som kräver tillsyn. I tillsynsprogrammet var personaldimensionering, gruppstorlek och behörighetskraven för personalen prioriterade tillsynsområden eftersom största delen av anmälningarna om missförhållanden gäller dessa. Tillsynen av dessa teman har under åren 2020–2021 särskilt gällt småbarnspedagogik som kommunen har anordnat. I följande avsnitt beskrivs de prioriterade områdena och de frågor som aktualiserats i samband med dem.

5.1 Personaldimensionering

Det beslutades att tillsynen ska inriktas på personaldimensioneringen eftersom det i många kommuner visade sig vara en utmaning att uppfylla lagens krav när det gäller antalet barn i förhållande till antalet anställda i fostringsuppgifter. Största delen av de anmälningar om missförhållanden som regionförvaltningsverken tog emot åren 2017–2018 gällde uttryckligen personaldimensioneringen.

Närmare bestämmelser om personaldimensioneringen finns i förordningen om småbarnspedagogik. I fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter på ett daghem ska det enligt förordningen arbeta minst en person med yrkesmässig behörighet enligt 26–28 § i lagen om småbarnspedagogik för varje grupp om högst sju barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik mer än fem timmar per dag. För varje grupp om högst fyra barn under tre år på ett daghem ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter likaså finnas minst en person med ovan föreskrivna yrkesmässiga behörighet.

[3] RSv 67/2018 rd — RP 40/2018 rd

På ett daghem ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter finnas minst en person med yrkesmässig behörighet enligt 26–28 § i lagen om småbarnspedagogik för varje grupp om högst 13 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst fem timmar per dag. Bifogat detta tillsynsprogram finns en anvisning för uträkning av personaldimensioneringen. Antalet barn som deltar i småbarnspedagogiken, deras ålder och den tid de dagligen deltar i verksamheten ska beaktas i dimensioneringen.

Personaldimensioneringen kompliceras dessutom av de timbaserade klientavgifterna för småbarnspedagogiken. Lagen om småbarnspedagogik eller statsrådets förordning om småbarnspedagogik innehåller inga bestämmelser om klientavgifter. Lagen om klientavgifter säger för sin del inget om personaldimensioneringen. Bestämmelser om klientavgifter finns i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1503/2016). Oberoende av timbaserade avgifter och reserverade vårdtider har barn ändå subjektiv rätt till småbarnspedagogik.

5.2 Maximal gruppstorlek

Situationer där gruppstorleken har överskridits är ett typiskt ämne för de anmälningar om missförhållanden som tillsynsmyndigheterna får in. I en daghemsgrupp får det samtidigt finnas högst ett sådant antal barn som motsvarar tre anställda i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter. Antalet barn i en barngrupp varierar beroende på vilket relationstal som används för beräkningen. Därför kan det vara utmanande att beräkna antalet närvarande barn. Ett felaktigt beräkningssätt orsakar onödiga överskridelser.

Att gruppens maximala storlek överskrids kan t.ex. bero på att man har planerat att två olika grupper med ett barnantal som motsvarar två anställda i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter ska finnas i samma utrymme, men under olika tider. Problem uppstår om man ändå under någon del av dagen är tvungen att använda lokalerna samtidigt eller om en anställd plötsligt är frånvarande och ingen vikarie fås. En annan situation som kan leda till att gruppstorleken överskrids är att barnens tider i småbarnspedagogik inte motsvarar den reserverade tiden, vilket leder till att två barn samtidigt använder en enda plats

5.3 Behörighetskrav

Inom småbarnspedagogiken är situationen i hela landet den att det inte finns tillräckligt med personal som uppfyller behörighetskraven.

I lagen om småbarnspedagogik anges att om man inte hittar någon att anställa som har den behörighet för respektive uppgift enligt 26–32 §, får det för högst ett år i sänder anställas en person som på basis av genomförda studier har tillräckliga förutsättningar och den skicklighet som krävs för att sköta uppgiften.

Vägledning och rådgivning bör särskilt ges när det gäller behörighetskraven för föreståndarna för privata daghem. Vid tillsynen över behörighetskraven bör övergångsbestämmelsen som gäller personalen (75 §) beaktas.

6 Genomförande och uppföljning av tillsynsprogrammet

6.1 Tvåspråkiga kommuner

Sedan 2021 har tillsynsprogrammet genomförts i fråga om tvåspråkiga kommuner på så sätt att regionförvaltningsverkets svenska enhet för bildningsväsendet sänder en begäran om utredning på båda språken till alla tvåspråkiga kommuner. Kommunen får välja på vilket språk den besvarar enkäten och beslutet fattas på basis av svarsspråket. Svenska enheten för bildningsväsendet fattar beslutet, och beslutet registreras i uppföljningen hos det regionförvaltningsverk i vars område den aktuella kommunen finns. Om svaret ges på finska fattas beslutet av det regionförvaltningsverk inom vars område kommunen i fråga finns.

Ett undantag utgörs av kommuner som har egna separata nämnder och/eller direktörer för småbarnspedagogik för den finskspråkiga och den svenskspråkiga småbarnspedagogiken.

6.2 Prioriterade tillsynsområden under respektive år

6.2.1 År 2020

År 2020 har tyngdpunktsområdet för den programbaserade tillsynen varit personaldimensioneringen.

Informationsstyrning av tyngdpunktsområdet

År 2020 ordnades riksomfattande informationsevenemang på det aktuella temat.

Skriftlig begäran om utredning till kommunerna

Regionförvaltningsverken fattade 350 tillsynsbeslut i anslutning till tillsynsprogrammet och utredde med hjälp av en enkät antalet barn och anställda i hela daghemmet varje dag under två veckor på 1596 kommunala daghem. Resultaten av tillsynen var goda: endast under 78 dagar hade det relationstal mellan barn och anställda som fastställs i förordningen överskridits under granskningsperioden.

Oanmälda och anmälda inspektionsbesök

På grund av coronapandemin gjorde vi inte några oanmälda och inte heller några i förväg anmälda inspektionsbesök utifrån materialet vi fick under punkt två.

6.2.2 År 2021

Maximal gruppstorlek

Den maximala gruppstorleken granskades per grupp i daghemmen. I en daghemsgrupp får det samtidigt finnas högst ett sådant antal barn som motsvarar tre sådana anställda i småbarnspedagogiska uppgifter som avses i 35 § 1 mom. i lagen om småbarnspedagogik. Gruppernas uppgifter antecknas för en

veckas tid. Genom granskningen får man information om barngruppernas storlek med tanke på barnens bästa.

Personaldimensionering

Med den blankett som togs i bruk 2021 följdes också daghemmets personaldimensionering upp.

Oanmälda och anmälda inspektionsbesök

På grund av coronan gjordes inga inspektionsbesök.

6.2.3 År 2022

Granskningen av personaldimensioneringen och den maximala gruppstorleken inriktas på de kommuner där det vid granskningen 2020 och 2021 konstaterades brister i personaldimensioneringen eller den maximala gruppstorleken. Från dessa kommuner granskas ett större urval daghem och granskningen gäller en längre tidsperiod. En mer detaljerad plan för genomförandet av tillsynen görs upp regionalt.

Hösten 2022 gäller tillsynen behörigheterna hos lärare och ansvariga personer vid Steinerdaghemmen (540/2018, 75.6 §). Enligt övergångsbestämmelserna i lagen om småbarnspedagogik ska utöver steinerpedagogiska studier med inriktning på småbarnspedagogik även de tilläggsstudier som Utbildningsstyrelsen fastställts slutföras senast 31.7.2022.

Figur 8. Prioriterade tillsynsområden 2020–2022

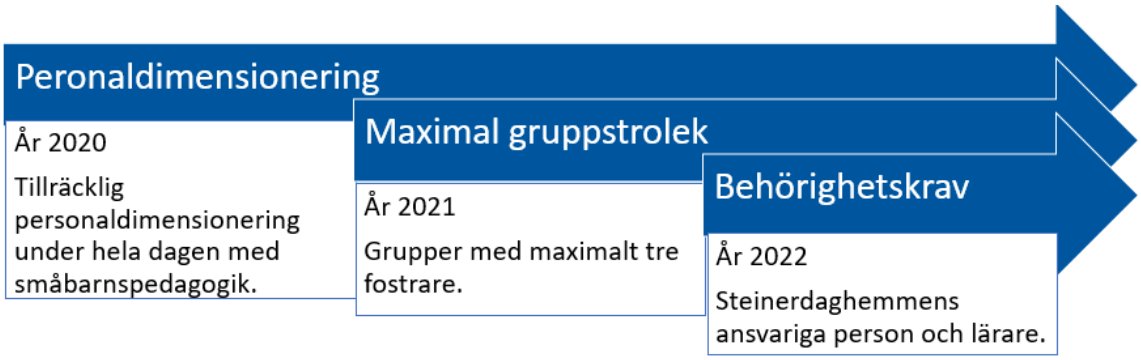

6.3 Uppdatering och uppföljning av tillsynsprogrammet

Tillsynsprogrammet har under 2021 uppdaterats för år 2022 utifrån de iakttagelser som har gjorts. Vid tillämpningen av tillsynsprogrammet får tillsynsmyndigheterna inte bara information om de prioriterade tillsynsområdena utan även om nya teman som aktualiseras. Tillsynsmyndigheterna kan därmed precisera och slå fast vilka områden tillsynen ska inriktas på i framtiden. Tillsynsmyndigheterna granskar 1) den styrning och rådgivning som de gett, 2) annan tillsyn samt 3) genom separat uppföljning hur de prioriterade tillsynsområdena genomförts. Tillsynsmyndigheterna utvärderar årligen hur effektiva tillsynsåtgärderna och tillsynsmetoderna har varit genom att samla in

uppgifter om de tillsynsåtgärder som vidtagits och analysera de företeelser som framträder.

Figur 9. Förverkligande av tillsynen

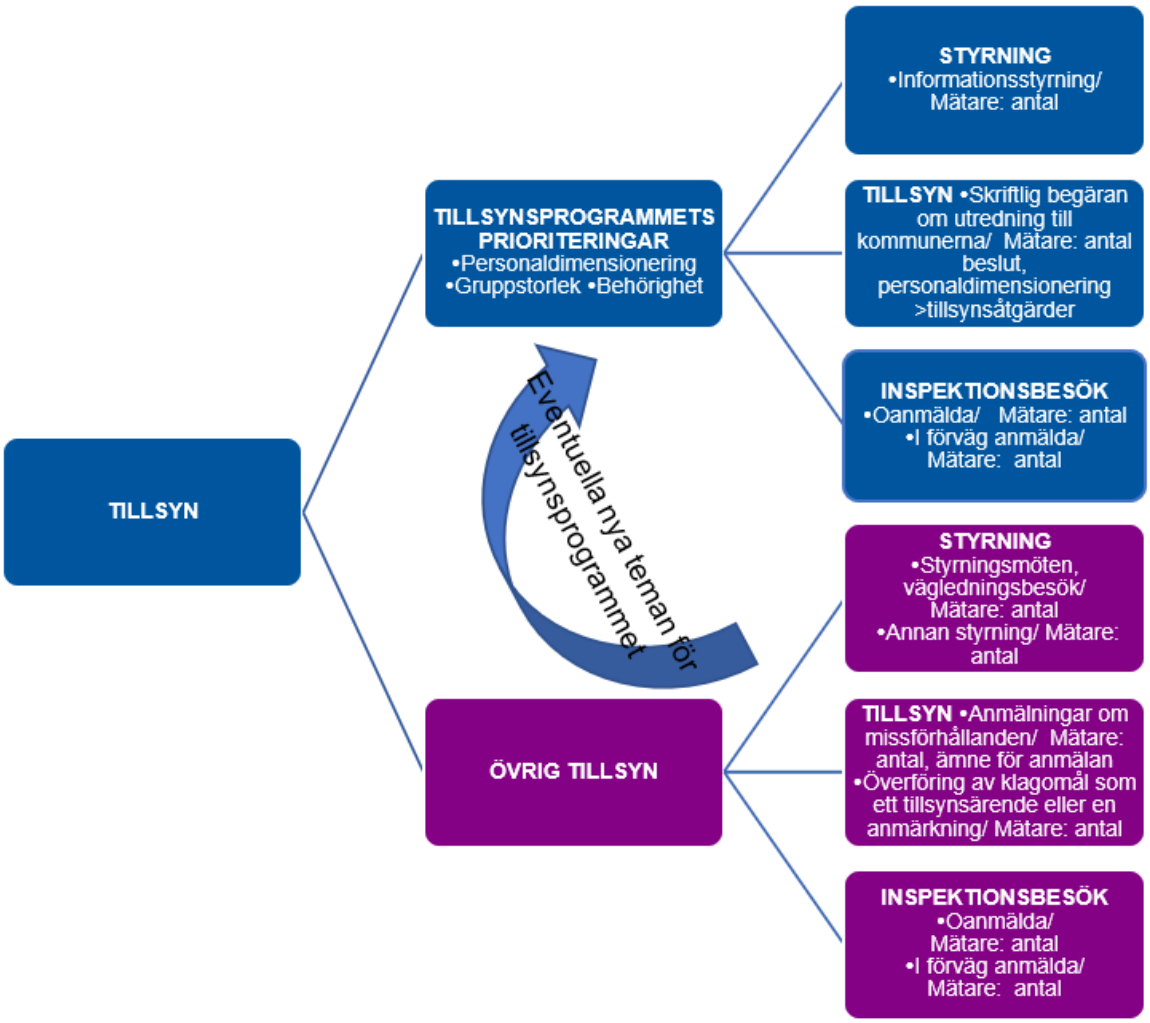

7 Riktlinjer för tillsynen åren 2023–2025

Riktlinjerna för tillsynen de kommande åren bestäms utgående från de prioriterade tillsynsområdena, men även utifrån de teman som framträtt i samband med den dagliga styrningen och tillsynen. Hur kommunerna sköter sin egen handlednings- och rådgivningsuppgift är också särskilt viktigt. **Kommunerna är enligt lagen skyldiga att ordna rådgivning och handledning för föräldrarna eller andra vårdnadshavare till barn som har rätt till småbarnspedagogik** i fråga om de tjänster inom småbarnspedagogiken som står till buds för dem. I handledningen ska man redogöra för de olika formerna av småbarnspedagogisk verksamhet och de alternativ som erbjuds samt för övriga omständigheter som påverkar anordnandet av småbarnspedagogik för barnet.

När de tillsynsområden som ska prioriteras fastställs beaktas även eventuella ändringar av lagen om småbarnspedagogik.

Framöver kommer tillsynen möjligen att fokusera på 1) det maximala antalet barn som två och tre familjedagvårdare vårdar tillsammans och de behörighetskrav för vårdarna som då gäller samt 2) personaldimensioneringen och gruppstorlekarna vid privata daghem, som granskas i samarbete med andra myndigheter.

8 Bilaga: Personaldimensionering och maximalt antal barn i en grupp [4]

Enligt 5 § i lagen om småbarnspedagogik måste kommunen ordna småbarnspedagogik i den omfattning och i den form som behovet i kommunen förutsätter. Observeras bör att lagen inte anger någon exakt tid då daghemmet måste vara öppet, utan det allmänna behovet avgör öppettiden. Enligt 9 § i lagen om småbarnspedagogik får småbarnspedagogiken för ett barn i regel pågå högst tio timmar utan avbrott, med undantag för skiftomsorg där den dagliga tiden ska anpassas till barnets behov.

I 25 § i lagen om småbarnspedagogik finns det bestämmelser om personaldimensioneringen. Kommunen, samkommunen eller den privata serviceproducenten ska se till att det inom småbarnspedagogiken finns tillräckligt med personal som uppfyller respektive behörighetsvillkor, så att syftet med småbarnspedagogiken kan uppnås och så att också stödbehoven hos barn med funktionsnedsättning och övriga barn kan tillgodoses. Kommunen ska i den utsträckning som motsvarar behovet inom småbarnspedagogiken ha tillgång till tjänster av en speciallärare i småbarnspedagogik. Dessutom kan det inom småbarnspedagogiken med beaktande av barnens behov och målen med småbarnspedagogiken även finnas annan personal. Ett sådant daghem som avses i 1 § i lagen ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten.

Enligt 34 § i lagen om småbarnspedagogik ska grupperna inom småbarnspedagogiken bildas och lokalerna planeras och användas så att de syften som föreskrivs för småbarnspedagogiken kan uppnås.

Enligt 35 § 1 mom. i lagen om småbarnspedagogik ska det på ett daghem finnas ett tillräckligt antal anställda i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter som i relation till antalet barn, deras ålder och den tid de dagligen tillbringar i småbarnspedagogik har yrkesmässig behörighet som lärare, socionom eller barnskötare inom småbarnspedagogik. Närmare bestämmelser om dimensioneringen finns i statsrådets förordning. I förordningen får det föreskrivas om separata relationstal för barn som fyllt minst tre år och för barn under tre år och separata relationstal för barn som fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst fem timmar om dagen respektive deltar i småbarnspedagogik som ordnas mer än fem timmar per dag.

Om det på ett daghem finns ett eller flera barn med funktionsnedsättning eller barn som i övrigt behöver stöd, ska detta beaktas i antalet barn eller de anställda som avses i 35 § 1 mom., om det inte finns en assistent för sådana barn på daghemmet. Assistenter ska inte räknas in i dimensioneringen enligt 1 mom.

[4] UKM:s delgivning 8.5.2015

I en daghemsgrupp får det samtidigt finnas högst ett sådant antal barn som motsvarar tre sådana anställda i småbarnspedagogiska uppgifter som avses i 35 § 1 mom.

Enligt 36 § får daghemmet göra undantag från relationstalen enligt 35 §, om det genomsnittliga antalet dagar som barnen deltar i småbarnspedagogiken kontinuerligt är avsevärt lägre än antalet verksamhetsdagar. Undantag får göras genom att antalet barn på daghemmet endast kortvarigt överstiger det antal som anges enligt respektive relationstal. Dessutom får daghemmet tillfälligt och kortvarigt avvika från de relationstal som avses i 35 § när omfattningen av småbarnspedagogiken för ett barn utvidgas på det sätt som avses i 17 § 4 mom. En kortvarig eller tillfällig överskridning får inte pågå kontinuerligt, dagligen eller en hel dag. Överskridningen får heller inte ha planerats i förväg.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om småbarnspedagogik (1586/2019) ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter på ett daghem arbeta minst en person med yrkesmässig behörighet enligt 26–28 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) för varje grupp om högst sju barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik mer än fem timmar per dag. För varje grupp om högst fyra barn under tre år på ett daghem ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter likaså finnas minst en person med ovan föreskrivna yrkesmässiga behörighet. Enligt 1 § 2 momentet i statsrådets förordning (753/2018) ska det i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter på ett daghem finnas minst en person med yrkesmässig behörighet enligt (1 §) 1 mom. för varje grupp om högst 13 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst fem timmar per dag.

Enligt lagen om småbarnspedagogik kan flera barn använda en och samma plats i småbarnspedagogik, men de kan inte vara på plats samtidigt. Tillsynsmyndigheten granskar således endast barnens realiserade närvaro och personaldimensioneringen (undantaget enligt 36 § är dock möjligt).

Lagen om småbarnspedagogik innehåller inte bestämmelser om koefficienter, endast om relationstal mellan antalet barn och antalet anställda i småbarnspedagogik samt om det högsta antalet barn som motsvarar tre anställda i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter. Koefficienter behövs särskilt för grupper där det både finns barn som fyllt 3 år som deltar i småbarnspedagogik mer än 5 timmar per dag och barn som fyllt 3 år som deltar i småbarnspedagogik högst 5 timmar per dag. (I dagligt tal s.k. hel- och deltidsbarn. Lagen om småbarnspedagogik känner dock inte termen deltid).

Koefficienterna kan användas för att kontrollera dimensioneringen, men man bör beakta följande:

- För att kontrollera om relationstalet uppnås räknar man antalet barn och antalet anställda med yrkesmässig behörighet på respektive verksamhetsställe varje enskild dag. Detta innebär i praktiken att det i någon del av verksamhetsstället tillfälligt kan finnas mer barn än vad relationstalet enligt 1 § i förordningen om småbarnspedagogik tillåter, om relationstalet under dagen i övrigt uppnås. Enligt lagen måste det i småbarnspedagogiken dock finnas tillräckligt med sådan personal som uppfyller behörighetsvillkoren, så att syftet med småbarnspedagogiken

kan uppnås och så att också stödbehoven hos barn med funktionsnedsättning och övriga barn kan tillgodoses. Dessutom måste man under alla tidpunkter kunna säkerställa en trygg småbarnspedagogisk miljö. Antalet barn i förhållande till antalet anställda med yrkesmässig behörighet måste alltså planeras så att antalet barn under alla tider varje verksamhetsdag ligger så nära relationstalet som fastställts i förordningen som möjligt. Att relationstalet på ett betydande sätt återkommande överskrids under vissa tider av dagen är inte förenligt med bestämmelserna. Personaldimensioneringen enligt lagen om småbarnspedagogik gäller också under lärarna inom småbarnspedagogikens planerings-, utvärderings- och utvecklingstid enligt kollektivavtalet.

- Eftersom det i en grupp på samma gång får finnas högst ett barnantal som motsvarar tre anställda med yrkesmässig behörighet måste man se till att inte flera separata grupper finns i samma lokaler samtidigt så att antalet barn de facto motsvarar fyra eller sex anställda. Personaldimensioneringen och det maximala antalet barn i gruppen gäller hela dagen och får i regel inte överskridas alls under dagen (obs! undantaget enligt 36 § är dock möjligt). Enligt 3 § i lagen om småbarnspedagogik är syftet att trygga ett verksamhetssätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken.

- För beräkning med koefficienter krävs att också småbarnspedagogikpersonalens arbetsinsats omfattar en hel arbetsdag på ett verksamhetsställe. I övriga fall bör även personalens arbetsinsats beräknas med en koefficient under ett. Om en anställd exempelvis arbetar deltid (4t/dag), är personens koefficient 0,5.

Tabell. Koefficienter för kontroll av realiserad dimensionering

ålder / dt / ht	relationstal/koefficient
under 3 år	1,75
över 3 år, högst 5h/dag	0,538
över 3 år, över 5h/dag	1
ett barn i förskoleundervisning	0,538
ett barn i förskoleundervisning som också deltar i kompletterande småbarnspedagogik	1

Vid kontroll av utfallet med hjälp av koefficienterna i tabellen är största gruppstorleken enligt författningarna 24.

Exempel 1: barn med olika relationstal

I gruppen finns dagligen

- 13 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst 5 timmar (koefficient 0,538)
- 7 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik över 5 timmar (koefficient 1)
- 4 barn under tre år (koefficient 1,75)
- 3 personer i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter
(13 x 0,538) + (7 x 1) + (4 x 1,75) = 21

Exempel 2: barn i olika åldrar mer än fem timmar per dag

I gruppen finns dagligen

- 10 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik över 5 timmar (koefficient 1)
- 6 barn under tre år (koefficient 1,75)
- 3 personer i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter
(10 x 1) + (6 x 1,75) = 20,50

Exempel 3: under 3-åringar (relationstal 1/4)

I gruppen finns dagligen

- 12 barn under tre år (koefficient 1,75)
- 3 personer i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter
12 x 1,75 =21

Exempel 4: i gruppen finns barn som deltar högst 5 timmar per dag

I gruppen finns dagligen

- 39 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst 5 timmar (koefficient 0,538)
- 3 personer i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter
  39 x 0,538 = 21

Exempel 5: dimensionering på daghemsnivå

I daghemmet finns dagligen

- 25 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik högst 5 timmar (koefficient 0,538)
- 58 barn som har fyllt tre år och som deltar i småbarnspedagogik över 5 timmar (koefficient 1)
- 30 barn under tre år (koefficient 1,75)
- 17,7 personer i fostrings-, undervisnings- och vårduppgifter
  (25 x 0,538) + (58 x 1) + (30 x 1,75) = 123,95
- åtminstone 6 grupper

Regionförvaltningsverket i Lappland

Regionförvaltningsverket i Norra Finland

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland

Regionförvaltningsverket i Södra Finland

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Regionförvaltningsverket i Östra Finland

2021